

Rīgas jūras līcī gadā ieplūst 67 000 tonnu slāpekļa

Analizējot slāpekļa plūsmas starp vides komponentēm un tautsaimniecības sektoriem, kā arī, ņemot vērā pārrobežu piesārņojumu, pētījumā, kas veikts ar Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības projekta GURINIMAS atbalstu, noskaidrots, ka gadā Rīgas jūras līcī ieplūst aptuveni 67 000 tonnu slāpekļa. Slāpekļa piesārņojums izraisa ūdenstilpju aizaugšanu un ekoloģiskās kvalitātes degradāciju gan iekšzemes ūdeņos, gan arī Baltijas jūrā.

“Iegūtie rezultāti tiks izmantoti, lai projekta partneri veidotu tiešsaistes rīku, ar kura palīdzību būs iespējams skaitliski novērtēt gan ieplūstošās, gan izplūstošās slāpekļa plūsmas, kas hidrosfēru saista ar citiem sektoriem (lauksaimniecību, atmosfēru, enerģētiku un rūpniecību, tostarp pārtikas un lopbarības ražošanu, zivsaimniecību, mežsaimniecību un dabiskās vides (mitrājus), notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošanu, mājsaimniecības), pašam lietotājam mainot ievades datus interesējošajai teritorijai, piemēram, platību, lopu skaitu, veiktos ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus. Projektā iegūtā informācija palīdz izvērtēt, kuros sektoros būtu jāsamazina slāpekļa aprīte vai tā nonākšana vidē, lai sasniegtu nepieciešamo slodžu samazinājumu uz Baltijas jūru, kā arī uzlabotu iekšzemes ūdeņu kvalitāti. Tāpat pētījuma rezultāti norāda uz nepieciešamību veikt papildus nacionāla mēroga pētījumus valstij specifisku aktivitāšu datu ieguvei un slāpekļa plūsmu aprēķinu precizēšanai,” uzstājoties ar referātu Latvijas Universitātes 77. starptautiskās zinātniskās konferences sekcijā „Latvijas klimats un ūdeņi – mainība, tendences un ietekmes”, sacīja Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra Iekšzemes ūdeņu nodaļas vecākā speciāliste Ilga Kokorīte.

Šā pētījuma ietvaros, izmantojot tādu starptautisku organizāciju kā *OECD*, *EMEP*, *IPCC* un *EPNB* (*Expert Panel on Nitrogen Budgets*) izstrādātās metodoloģiskās vadlīnijas, kā arī zinātnisko publikāciju rezultātus, aprēķināts slāpekļa budžets nacionālā līmenī, ko veido ieejošās un izejošās slāpekļa plūsmas (attiecīgi 543 kT un 489 kT slāpekļa gadā).

Noskaidrots, ka lielākās slāpekļa plūsmas hidrosfēras* sektorā veido Rīgas jūras līcī un Baltijas jūrā ar upēm nestā slāpekļa notece. Upes ik gadu jūrā ienes vidēji 67,6 kilotonnas slāpekļa. Šis apjoms veido 89% no slāpekļa kopējā daudzuma, kas no iekšzemes ūdens objektiem nokļūst jūrā. Pētījuma rezultāti liecina, ka lielāko slāpekļa slodzi - 45% jeb aptuveni 33,8 kilotonnas slāpekļa uz hidrosfēru rada pārrobežu piesārņojums, kas plūst no Krievijas, Baltkrievijas caur Daugavu un no Lietuvas caur Lielupi, Ventu un Bārtu. Savukārt Latvijas lauksaimniecības sektora radītā slodze ir aptuveni 25,8 kilotonnas gadā jeb 34% no kopējās slodzes uz hidrosfēru. Notece no mežiem un mitrājiem rada 14,3 kilotonnas slāpekļa gadā, kas atbilst 19% no kopējās slāpekļa slodzes. Pārējo sektoru radītās slodzes ir mazas un veido tikai 2% no kopējās slāpekļa slodzes uz hidrosfēru.

Slāpekļa plūsmas tika pētītas starp šādiem sektoriem: lauksaimniecība, rūpniecība, pārtikas un lopbarības rūpniecība, dabiskas teritorijas un mežu apsaimniekošana, atkritumu apsaimniekošana, notekūdeņu apsaimniekošana, mājsaimniecības, zivsaimniecība un zvejniecība, enerģētika, transports, atmosfēra un hidrosfēra. Hidrosfēra šajā pētījumā ietver Latvijas teritorijā esošos virszemes ūdeņus, neskaitot Baltijas jūru un Rīgas jūras līci.

Pētījums veikts ar Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības projekta GURINIMAS (Nr. EST-LAT20) atbalstu.

Projekta partneri:

Igaunijas Republikas Vides ministrija

Tallinas Tehniskā Universitāte

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"

Latvijas Hidroekoloģijas institūts

Latvijas Lauksaimniecības universitāte

*Ar ūdeni klātā zemeslodes virsma; zemeslodes ūdeņu kopums, kurā ietilpst okeāni, jūras, ezeri, upes un pazemes ūdeņi.